

Innehåll

1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning	4
2. Översikt av strategisammanhanget.....	5
2.1 Förändringar i strategisammanhanget	5
2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget	6
2.3 Synergier med andra svenska strategier.....	7
3. Resultatredevisning	7
3.1 Sidas bidrag till förändring på strateginivå	7
3.2 Stödområde 1: Stärkt demokrati och jämställdhet, ökad respekt för mänskliga rättigheter och frihet från förtryck.....	9
3.2.1 Mål 1.1: Ökat demokratiskt inflytande och möjlighet till ansvarsutkrävande för medborgare på lokal nivå.....	9
3.2.2 Mål 1.2: Ökat lokalt självbestämmande.....	11
3.2.3 Mål 1.3: Ökad kunskap om de mänskliga rättigheterna, jämställdhet och rättstatens principer bland medborgare och inom den offentliga sektorn	11
3.2.4 Mål 1.4: Stärkt ansvarsutkrävande och stärkt respekt för rättstatens principer inom ramen för Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia (ECCC).....	11
3.2.5 Mål 1.5: Ökat antal medborgare, särskilt unga, engagerar sig aktivt mot korruption.....	12
3.3 Stödområde 2: Förbättrade möjligheter för fattiga människor att bidra till och dra nytta av ekonomisk tillväxt, med fokus på god utbildning och ökad sysselsättning.....	12
3.3.1 Mål 2.1: Ökat antal flickor och pojkar i det formella skolsystemet har slutfört utbildningen med grundläggande kunskaper och färdigheter.....	12
3.3.2 Mål 2.2: Ökat antal unga människor har användbara kunskaper och färdigheter för arbetslivet	14
3.3.3 Mål 2.3: Förbättrad dialog mellan arbetsmarknadens parter och bättre former för konfliktlösning på arbetsmarknaden	15
3.4 Stödområde 3: Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer	16
3.4.1 Mål 3.1: Ökad motståndskraft mot klimatförändringar på lokal nivå samt förstärka nationella system, höja kapaciteten för Kambodjas klimatrespons, bidra till ett klimatrezilient, jämlikt, grönnare, uthålligt och kunskapsbaserat samhälle	16
3.4.2 Mål 3.2: Ökad samverkan mellan medborgare och lokala förvaltningar för ett hållbart nyttjande av naturresurser	17
4. Slutsatser från utfasningen.....	18

Om strategirapporten – syfte och upplägg

Strategirapportens syfte är att rapportera Sidas strategigenomförande till regeringen. Strategirapporten tjänar som underlag till vårsamråden med Utrikesdepartementet (UD) samt till Regeringskansliets (RK) resultatrapportering. Sida är avsändare och UD är målgrupp för och mottagare av strategirapporten.

Vid sidan av strategirapporten redovisar Sida sin verksamhet till regeringen genom årsredovisningen. Strategirapporten går djupare och redogör för strategigenomförandet per strategimål för varje strategi och drar även framåtblickande slutsatser.

Strategirapporten är utformad i enlighet med regeringens riktlinjer för strategier. Strategirapporten ska redovisa, analysera och bedöma resultaten av strategigenomförandet i förhållande till angivna strategimål¹ samt redogöra för implikationer för det fortsatta strategigenomförandet. Vid behov ska rapporten redovisa förändringar i förutsättningarna för genomförandet. Det finns tre typer av strategirapporter: Strategirapport år 1, årlig strategirapport och fördjupad strategirapport.

1. **Strategirapport år 1** skrivs för strategiperiodens första år efter genomförd operationalisering. Rapporten sammanfattar slutsatser och redovisar resultat från genomförandet av föregående strategi (i de fall det finns en tidigare strategi). Denna strategirapport redogör även för den förändringsteori som ligger till grund för Sidas stöd inom strategin, centrala överväganden samt hur verksamheten ska genomföras och följas upp under strategiperioden.
2. **Den årliga strategirapporten** skrivs för de år då varken en fördjupad översyn eller operationalisering genomförts.
3. **Den fördjupade strategirapporten** skrivs näst sista året av strategin efter att en fördjupad översyn genomförts. Rapporten redogör för slutsatserna från den fördjupade översyn av strategigenomförandet som sker en gång per strategi. Den fördjupade strategirapporten ska sammanfatta genomförandet av hela strategin hittills² (bl.a. analys av resultat per strategimål) samt ge tydliga rekommendationer inför kommande strategiperiod. Den fördjupade strategirapporten utgör Sidas huvudtillfälle att lämna rekommendationer till regeringens anvisningar inför ny strategi.

Strategirapporten är en lägesuppdatering av strategigenomförandet och bedömer resultat sedan den senaste strategirapporten. Strategirapporten bygger på det underlag som finns tillgängligt vid tillfället för strategirapportens framtagande (t.ex. rapportering, reserapporter, studier, utvärderingar, analyser och anteckningar från partnermöten).

Kapitel 1 sammanfattar Sidas bedömning av strategigenomförandet per strategimål. **Kapitel 2** ger en översikt av strategisammanhanget och beskriver den kontext (tematisk/geografisk) i vilken strategin genomförs. **Kapitel 3** redovisar resultat från strategigenomförandet. **Kapitel 4** redogör för eventuella implikationer för det fortsatta strategigenomförandet som Sida vill lyfta till UD.

¹ I de tidigare resultatstrategierna används begreppet *resultat*. Denna rapport använder genomgående begreppet *strategimål* i linje med nya riktlinjer för strategier. I resultatstrategierna är resultaten klustrade kring *resultatområden*. Denna rapport använder dock genomgående begreppet *stödområde*.

² D.v.s. från strategins början fram till 15/3.

Trafikljusbedömningar

Trafikljusen är ett signalsystem som sammanfattar och motiverar Sidas nulägesbedömning av strategigenomförandet. Olika aspekter av strategigenomförandet bedöms i strategirapporten för att ge en bild av trender i utvecklingen och relevansen av verksamheten. Bedömningen består av ett färgsatt trafikljus samt en motivering.

Trafikljus för utvecklingstrend

Grön: Utvecklingen går framåt	Gul: Utvecklingen har ingen tydlig riktning	Röd: Utvecklingen går bakåt
I förhållande till strategimål/strategi går utvecklingen i kontexten framåt.	I förhållande till strategimål/strategi har utvecklingen i kontexten ingen tydlig riktning.	I förhållande till strategimål/strategi går utvecklingen i kontexten bakåt.

Strategin och dess strategimål anger vad Sidas arbete ska bidra till under en angiven strategiperiod och utgör den huvudsakliga styrningen i strategigenomförandet. Trafikljusbedömning för utvecklingstrend används för att få en snabb uppfattning om utvecklingstrender i de kontexter och tematiska områden där Sida är aktiv.

Sidas insatser och aktiviteter kan vara med och påverka utvecklingstrender inom de områden där vi är aktiva, men trender handlar om större, komplexa och långsiktiga förändringar på nationell, regional och/eller global nivå, där ett stort antal faktorer utanför Sidas kontroll inverkar på utvecklingen i kontexten. Effekten av Sidas arbete bedöms alltså inte i detta trafikljus.

Trafikljus för portföljens relevans

Grön: Portföljen är relevant	Gul: Portföljen är delvis relevant	Röd: Portföljen är inte relevant
Portföljen svarar upp mot behoven i kontexten, strategins mål samt uppnår resultat enligt insatsernas mål.	Portföljen svarar delvis upp mot behoven i kontexten, strategins mål samt uppnår resultat för en större del av insatsernas mål.	Portföljen svarar inte upp mot behoven i kontexten, strategins mål och/eller uppnår inte resultat enligt insatsernas mål.

Sida utvecklar och anpassar löpande strategiportföljerna för att upprätthålla en relevant och väl avvägd portfölj. Sida anpassar portföljen genom att förhålla sig till utvecklingsutmaningar i respektive kontext, aktuell styrning samt genom att säkerställa att insatser och aktiviteter bidrar eller förväntas bidra till resultat. Trafikljusbedömningen beaktar och utgår från dessa tre aspekter.

1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning

Sida bedömer fortsatt att utvecklingen mot strategimålen har stagnerat sedan politiska förändringar inleddes under hösten 2017 i samband med att det huvudsakliga oppositionspartiet upplöstes. Utvecklingen under 2021 har kännetecknats av ytterligare minskat utrymme för civilsamhället att verka och minskad yttrandefrihet. Genomförandet av strategimålen inom utbildning samt miljö och klimat har dock uppvisat positiva resultat och bidragit till en positiv förändring inom områden som utgör allvarliga utvecklingsutmaningar för Kambodja.

Regeringen beslutade i juni 2020 (UD2020/08605/ASO) att avveckla Sveriges bilaterala strategi för utvecklingssamarbete till Kambodja 2014-2018 (förlängd t o m 2020). I tillägg till detta togs beslut UD2020/08605/ASO som innehöll en ändring av strategin för Sveriges regionala utvecklingssamarbete i Asien och Oceanien 2016-2021 med ett särskilt mål avseende Kambodja. Målet fokuserar på mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Kambodja.

Denna strategirapport omfattar stödområdena utbildning och arbetsmarknadsfrågor, samt miljö, uthållig naturresurshantering och klimat under år 2021 av utfasningen av den bilaterala strategin för Kambodja. Enligt regeringsbeslutet om utfasning av den bilaterala strategin skulle aktivitetsperioden för alla insatser som ingår i utfasningen avslutas senast den 30 juni 2021. Insatserna ska vara avrapporterade och stängda senast den 31 mars 2022. För avtal med FN som part gäller att insatserna ska vara avrapporterade och stängda senast den 31 december 2022. Det till Sida EU-delegerade stödet till "Partnership for Accountability and Transparency" (avtal gällande 2020–2022) undantogs från beslut om avveckling och skall fullfölja avtalsperioden.

För strategins delområde 1 under 2021 hänvisas till Strategirapporten för Sveriges regionala utvecklingssamarbete i Asien och Oceanien 2016–2021 förutom två insatser inom jämställdhet och sociala försäkringssystem. Aktivitetsperioden för dessa insatser avslutades den 30 juni 2021.

Stärkt demokrati och jämställdhet, ökad respekt för mänskliga rättigheter och frihet från förtryck	Utveckling	Relevans
Ökat demokratiskt inflytande och möjlighet till ansvarsutkrävande för medborgare på lokal nivå		
Ökat lokalt självbestämmande		
Ökad kunskap om de mänskliga rättigheterna, jämställdhet och rättsstatens principer bland medborgarna och inom den offentliga sektorn		
Stärkt ansvarsutkrävande och stärkt respekt för rättsstatens principer inom ramen för Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia		
Ökat antal medborgare, särskilt unga, engagerar sig aktivt mot korruption		
Förbättrade möjligheter för fattiga människor att bidra till och dra nytta av ekonomisk tillväxt, med fokus på god utbildning och ökad sysselsättning		
Ökat antal flickor och pojkar i det formella skolsystemet har slutfört utbildningen med grundläggande kunskaper och färdigheter		
Ökat antal unga människor har användbara kunskaper och färdigheter för arbetslivet		

Förbättrad dialog mellan arbetsmarknadens parter och bättre former för konfliktlösning på arbetsmarknaden

Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer

Ökad motståndskraft mot klimatförändringar på lokal nivå

Ökad samverkan mellan medborgare och lokala förvaltningar för ett hållbart nyttjande av naturresurser

2. Översikt av strategisammanhanget

Totalt strategibelopp:
1 400 MSEK³

Utbetalat belopp hittills:
1 500 MSEK

Antal insatser 2021
10⁴

2.1 Förändringar i strategisammanhanget

Under pandemins första år lyckades Kambodja hålla nere covid-19-smittan med begränsad samhällssmitta. När samhällsspridning var ett faktum i början av 2021 hanterades minskad smittspridning genom att mer eller mindre isolera landet. Denna strategi påverkade drastiskt många av de viktigaste ekonomiska sektorerna med inkomstbortfall som konsekvens för stora grupper av arbetare. Utbildningssystemet har drabbats hårt av pandemin, särskilt de yngsta eleverna, eftersom alla förskolor, skolor och universitet var stängda under största delen av perioden, från mars 2020 till och med december 2021. Pandemin har under 2021 haft omfattande och svåra konsekvenser för Kambodja. Världsbankens prognoser för 2021 beräknar den ekonomiska tillväxten till 2,2%⁵, ned från tidigare års tillväxt på omkring 7 procent. Andelen av befolkningen som lever i fattigdom 2021 enligt den kambodjanska regeringen är 17,8%⁶, en uppgång från 13,4% 2014⁷. Siffrorna är betingade ekonomisk stimulans samt sociala skyddsprogrammets direkta påverkan på hushållens ekonomi⁸.

Oppositionspolitiker, miljöaktivister, journalister, fackliga representanter samt andra försvarare av mänskliga rättigheter och demokrati övervakas, utsätts för trakasserier och frihetsberövas⁹. Statlig övervakning av sociala medier har ökat kraftigt som i sin tur har bl.a. lett till ökande själv censur. Brister i domstolsväsendets oberoende samt kapacitet innebär att många åtal förblir olösta vilket hotar upprätthållandet av rättsstatens principer samt individers rätt till rättvisa. Regeringspartiet, Cambodian People's Party (CPP), dominerar samtliga samhällsnivåer, inklusive rättssystemet.

Kvinnor och flickor är i högre grad utsatta för ekonomisk ojämlikhet och könsrelaterat våld¹⁰. Pandemin har förvärrat deras utsatthet. MR-organisationer rapporterar att en av fem kvinnor i

³ Utfasningsstrategin hade inga medel, HUMASIEN delegerade 17,3 MSEK till Phnom Penh för att möjliggöra de sista avtalsenliga utbetalningarna. Tabellen visar totalt strategibelopp och utbetalat belopp 2014-2020.

⁴ Antalet insatser som ingår i utfasningen är 10. Antalet insatser med utbetalningar 2021 är 6.

⁵ Cambodia Country Economic Update, Living with COVID-19. December 2021. World Bank

⁶ <https://www.phnompenhpost.com/national/planning-ministry-revises-poverty-line-figures>

⁷ Cambodia: Reducing Poverty and Sharing Prosperity. Result briefs Octoberr 2019. World Bank

⁸ Ekonomiska stimulansinitiativ så som ID-Poor Program (UNDP) samt socialt skyddsprogram för marginaliserade kvinnor och barn – Sverige bidrog fram till 30 juni 2021 med finansiering via UNICEF till dessa program.

⁹ LICADHO Human Rights 2021: the year in review, februari 2022

¹⁰ Ending Violence against Women and Children in Cambodia. November 2020. UNFPA, UNICEF, UN Women

Kambodja hade utsatts för våld från partners, familjemedlemmar, kollegor eller andra och att förekomsten har ökat markant under pandemin¹¹. Det könsbaserade våldet bottnar i ojämlikhet mellan könen och skadliga kulturella normer. De flesta fall av våld mot kvinnor handlade om övergrepp i hemmet, sexuella övergrepp och människohandel.

HBTQI-personer är fortsatt marginaliserade, även om det finns en växande acceptans för HBTQI-frågor, särskilt i urban miljö. Dominerande är en begränsad förståelse för icke-heterosexuell läggning och olika könsidentiteter och en allmän preferens för heteronormativa identiteter som resulterar i stigmatisering och diskriminering av HBTQI -personer¹². Antalet flickor som gifter sig innan de fyller arton år har ökat bland etniska minoriteter¹³.

2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

Tabell 1. Givarkontext

Biståndets (totala) andel av statsbudgeten utgör: 24 %	Strategins (Kambodja) andel av det totala biståndet utgör 0 % (utfasat). Kambodjafönstret i den regionala strategin utgör 0,7 %.
Givargemensam samarbetsstrategi finns ej utöver den gemensamma europeiska strategin och FN:s UNDAF 2019-2023. Biståndssamordningen i Kambodja vägleds av principerna i regeringens "Development Cooperation and Partnership Strategy" 2019-2023.	Gemensamma EU-strategin gäller 2021-2027. Status på EU-gemensamprogrammering/WBT: Team Europe Initiatives är Sverige aktivt bidragande till inom jämställdhet, rättighetsperspektivet och brett stöd till civilsamhället
De fem största givarna (organisationer och/eller länder) är: Japan, Kina, ADB (Asian Development Bank), Sydkorea och Frankrike	Sverige är den 13:e största givaren. Av EU MS är Sverige den 3:e största givaren.
EU-delegerat samarbete: SEK 54 005 000 SEK är mottagna från EU-kommissionen för perioden 2020-2022 inom Kambodjas tidigare stödområde "Stärkt demokrati och jämställdhet, ökad respekt för mänskliga rättigheter och frihet från förtryck". Samarbetet har fortsatt under den regionala strategin.	

Den svenska regeringen beslutade den 11 juni 2020 att avveckla det långsiktiga bilaterala samarbetet med Kambodja inom flera områden. I enlighet med detta avslutades det svenska stödet till grundskoleutbildning samt miljö och klimat den 30 juni 2021.

Sverige har varit en viktig aktör inom den bilaterala strategins tre områden: demokrati och mänskliga rättigheter; utbildning och arbetsmarknad; samt miljö och klimat. Sverige har varit ledande i att samordna det internationella utvecklingssamarbetet inom de två senare områdena. Sedan strategin avslutades, har Sida fört dialog med andra givare om behov av fortsatt stöd till samarbetsorganisationer som fasas ut inom ramen för Sveriges utvecklingssamarbete i Kambodja. Inom miljö- och klimatområdet finns det potential för ökat regionalt och globalt stöd från Sida. Andra stora givare inom utbildning och miljö/klimat är bland annat EU och USAID.

Svenskt bistånd till Kambodja, som andel av det totala biståndet (se tabellen ovan) har minskat sedan 2020 (1,6 %) då två sektorer fasats ut. Sverige har då också halkat ner finansiellt från 10:e till 13:e plats som givare. I topp bland de fem största givarna i Kambodja har Japan gått om Kina och

¹¹ Gender based violence during Covid-19. December 2020. Cambodian Center for Human Rights (CCHR)

¹² Rainbow in the rain: The LGBTI community in Cambodia in the pursuit of freedom and equality. 2021. ILGA Asia

¹³ Experts fear child marriage on the rise in Ratanakiri and Monduliri amid COVID-19 pandemic. 28 July 2021, <https://cambojanews.com/experts-fear-child-marriage-on-the-rise-in-ratanakiri-and-monduliri-amid-covid-19-pandemic/>

Syd Korea har tillkommit. Sverige ligger ändå relativt högt på listan med tanke på typen av bistånd jämfört med topp-länderna som till en stor del finansierar stora materiella inköp och infrastruktur.

En strategi för det gemensamma EU-stödet 2021-2027 i Kambodja har beslutats och är under genomförande. Den bredare givarsamordningen leds av FN och EU. Sverige har under 2021 fasat ut sin medverkan i några givarsamordningsgrupper men deltar fortfarande i PFM-gruppen och har en stark position inom mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Sverige är aktiva i genomförandet av EUs Team-Europa initiative (TEI) där Sveriges mervärde är stöd till civilsamhället, jämställdhet, fackliga rättigheter och rättighetsperspektivet. Del av det svenska myndighetssamarbetet i Kambodja är SCB och Skatteverket och dessutom är Arbetsförmedlingen en partner i ett stöd för samarbete med civilsamhället vad gäller funktionshindrades tillgång till arbetsmarknaden.

2.3 Synergier med andra svenska strategier

Synergier har funnits mellan den bilaterala strategin för Kambodja och Strategi för forskningssamarbete och forskning inom utvecklingssamarbetet 2015-2021 där avtal om ett svenskt forskningssamarbete med Kambodja ingicks i februari 2019. Kopplingarna har varit starka mellan forskningsstödet och det breda svenska engagemanget primärt i utbildningsfrågor i Kambodja. Även globala strategier har stöd som bidrar till aktiviteter i Kambodja, men i dessa fall är ofta de direkta synergieffekterna färre. Under perioden genomfördes tre ITP-program med deltagare från Kambodja, "Sustainable Urban Water and Sanitation-Integrated Processes", "Intellectual Property for Least Developed Countries" samt "Self-regulatory Media Frameworks for Democratic Media Development".

3. Resultatredovisning

3.1 Sidas bidrag till förändring på strateginivå

Resultat och genomförande beskrivs i strategirapporten med fokus på genomförd verksamhet under 2021 – insatser inom strategin genomfördes under perioden 1 januari – 30 juni 2021. Insatsernas resultat har påverkats av olika faktorer under strategiperioden – pandemin har påverkar genomförandet från början av 2020 till mitten av 2021. Under hela strategiperioden har resultat påverkats av beslut utifrån den demokratiska kontexten i landet samt beslutet om utfasning, juni 2020 (se mer under implikationer).

Sida har under 2021 fortsatt med nära samråd och samverkan med EU-delegationen, FN och andra ambassader på plats i Kambodja. Under början av 2021 förde Sida dialog med den kambodjanska staten direkt men sedan insatserna avslutats och Sveriges närvaro har förändrats har dialog med staten framför allt ägt rum tillsammans med EU delegationen och medlemsstater.

Sidas bidrag till förändring på strateginivå under utfasningsperioden behöver ses utifrån tre perspektiv: resultatstrategins mål och förväntningar; det ökande politiska förtrycket alltsedan 2017 samt effekterna av den globala covid-19-pandemin på kambodjanskt samhälle. Sida beslutade i slutet av 2017 att avsluta det mångåriga stödet till decentraliseringsreformen mot bakgrund av den kambodjanska regeringens agerande mot oppositionspartiet. Detta fick som konsekvens att det svenska biståndet till Kambodja enbart haft ett fåtal avtal direkt med statliga aktörer från 2018. Stödet till civilsamhället ökade för att stärka påverkansarbete på staten samt stöd inom utbildning och miljö/klimat.

Sidas förändringsteori före 2017 var i enlighet med den dåvarande resultatstrategin att stöd till de institutioner och strukturer som krävs för en fungerande demokrati i kombination med insatser som direkt stärker medborgarnas kunskap, förmåga och möjlighet att påverka och delta i samhällslivet, hålla makthavarna ansvariga och utkräva sina rättigheter skulle ge ett positivt utfall. Ansatsen var att arbeta med de institutioner där reformer bedöms som framkomliga samt med de aktörer som kan bidra till ett starkare, livskraftigare och mer aktivt civilt samhälle. Som en del av denna ansats bedömdes det svenska utbildningsstödet som fortsatt relevant och bidragande till utvecklingen av sektorn i sin helhet. Reformerna inom sektorn ansågs dynamiska och förväntades bidra såväl till en ökad integration av utsatta grupper i samhället samt till högre kunskapsnivå bland unga och ett ökat kvalificerat yrkeskunnande. Samarbetet inom mänskliga rättigheter och miljö och klimat kanaliserades till stor del genom enskilda organisationer och FN. Insatserna har bidragit till att vidmakthålla öppenheten i samhället även under perioder av ökad kontroll, och bedömdes bidra till målen. Sida fem perspektiv integrerades utifrån ett helhetstänk av strategiportföljen där insatser bidrog till rättighetsperspektivets fem principer, jämställdhetsperspektivet, miljö/klimatperspektivet, konfliktperspektivet samt de fattigas perspektiv på utveckling. Insatserna inom utbildning bidrog bl.a. till ökad tillgång till skolgång för de mest marginaliserade. Givet det förändrade demokratiska läget 2017 påverkades också Sidas förändringsteori och potentialen för förändringar i övergripande reforminriktning via statsmakten bedömdes vara mycket begränsad. Nytt strategiunderlag utarbetades under 2018, men strategin förlängdes sedan 2019 och 2020 vilket gjorde att biståndet inte kunde planeras långsiktigt och hade en styrning som inte stod i relation till den demokratiska kontexten.

Det är Sidas bedömning att insatserna över lag levererat enligt plan under strategiperioden och även mot uppsatta resultat i enlighet med resultatstrategin med hänsyn till de begränsningar som det förändrade politiska landskapet från 2017 bar med sig. Stödet till kvinnoministeriet via UNDP är det stöd som bedöms inte ha nått uppsatt mål vilket beskrivs nedan inklusive lärdomar.

Den globala pandemin hade en mycket stor inverkan på hela det kambodjanska samhället, speciellt 2021, med kraftigt ökade restriktioner bl.a. för uttrycks- och mötesfrihet, stängning av arbetsplatser under längre perioder liksom av bostadsområden. Inte minst slog pandemin hårt mot utbildningssystemet med alla utbildningsinstitutioner stängda under nästa hela 2020 och 2021 med medföljande kunskapsbortfall. Sida bedömer att insatserna inom utbildning anpassades snabbt för att motverka och i möjligast mån minska effekterna av pandemin. Pandemins sociala och ekonomiska påverkan på Kambodja samt utfasningen av samarbetet inom utbildning och miljö-klimat riskerar uthålligheten och hållbarheten av resultaten i flera av de två stödområdenas insatser. Sidas bedömning av inkommen rapportering från samarbetspartners är att insatserna har kunnat bidra till strategins mål trots utmaningar så som ökat politiskt förtryck, pandemi och utfasning av samarbete.

Tabell 3A. Utbetalade medel och antal insatser per stödområde 2021.

Stödområde	Utfall mnkr	Antal insatser
KAMB2014b - Förbättrade möjligheter för fattiga människor att bidra till och dra nytta av ekonomisk tillväxt (delmål 2), med fokus på god utbildning och ökad sysselsättning	8,9	4,0
KAMB2014c - Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer (delmål 3)	1,2	1,0
KAMB2014a - Stärkt demokrati och jämställdhet, ökad respekt för mänskliga rättigheter och frihet från förtryck (delmål 1)	0,0	1,0

Regeringsbeslutet om att fasa ut den bilaterala strategin omfattade inte pengar för den fortsatta utfasningsperioden januari-juni 2021.

Tabell 3B. Utbetalade medel och antal insatser per globalt mål (Agenda 2030) 2021

Mål	Utfall mnkr	Antal insatser
4 - God utbildning för alla	8,9	4,0
13 - Bekämpa klimatförändringarna	1,2	1,0
16 - Fredliga och inkluderande samhällen	0,0	1,0
5 – Jämställdhet	0,0	1,0

Tabell 3C. Sannolikheten att insatserna når sina mål.

Relevant statistik i tabell 3C finns inte för 2021 pga. utfasningen. Under 2020 rapporterades följande sannolikhet att insatserna når sina mål för utfasningsinsatserna: Troligt – 8 insatser, Inte troligt – 1 insats, Information saknas – 1 insats. Insatser som omfattas av utfasningsbeslutet inom miljö- och klimatområdet har haft delsyfte att bidra till jämställdhet, demokrati och mänskliga rättigheter. Inom yrkesutbildning har insatser haft jämställdhet och sysselsättning som delsyfte. Inom utbildningssektorn har insatserna haft jämställdhet, demokrati och mänskliga rättigheter och funktionsnedsättning som delsyfte.¹⁴

3.2 Stödområde 1: Stärkt demokrati och jämställdhet, ökad respekt för mänskliga rättigheter och frihet från förtryck

3.2.1 Mål 1.1: Ökat demokratiskt inflytande och möjlighet till ansvarsutkrävande för medborgare på lokal nivå

Utvecklingstrend

Ett hinder för stärkt demokrati är att den politiska eliten försvarar sina intressen, med stöd av näringsliv och säkerhetssektorn. Den storskaliga korruptionen och icke hållbar utvinning av naturresurser bidrar till att bevara systemet. Kambodjas konfliktfyllda moderna historia samt en kultur och tradition som å ena sidan framhåller respekt och hierarkier, och å andra sidan motverkar ifrågasättande och debatt, bidrar till passivitet och rädsla i stora befolkningsgrupper avseende den negativa utvecklingen de senaste åren. Den politiska ledningen hänvisar till tidigare konflikter och framhåller vikten av fred och stabilitet för utveckling och demokrati. Opposition och kritik, även från enskilda och civilsamhälle, ses som hot mot stabilitet. Lagstiftning och rättsväsende används som verktyg mot kritiska röster och förhindrar ansvarsutkrävande av staten.¹⁵

I ett kort perspektiv, fram till parlamentsvalet 2023, bedöms förändringskraften i samhället inte vara tillräcklig för utmaning om regeringsmakten, men ett parlament där fler partier än regeringspartiet är representerade är ett steg i rätt riktning. På medel och lång sikt kan generationsskiftet och förändringar såväl i samhället som inom regeringspartiet, där olika syn på framtiden tillåts, öppna för positiv demokratisk utveckling. Kambodjas konstitution bekräftar grundläggande demokratiska principer och institutioner, däribland ett flerpartisystem vilket skapar förutsättningar för stärkt demokrati och en mer fungerande rättsstat¹⁶. Utbildningsnivån har ökat kraftigt över en längre tidsperiod. Befolkningen är relativt ung och stora grupper önskar se ett öppnare och mer

¹⁴ OECD DAC policymarkörer klassificerat i Sidas uppföljningssystem.

¹⁵ [Cambodia: Government must restore fundamental freedoms - ARTICLE 19](#)

¹⁶ FN:s internationella MR ramverk omnämns i Kambodjas konstitution från 1997, lika rösträtt, rätten att engagera sig politiskt samt att Kambodja är en liberal flerparti-demokrati, artikel 1, 31 ff

demokratiskt samhälle. Över tid finns möjligheten att forma politiska alternativ till den nuvarande politiska eliten.

Relevans

Två insatser under detta delmål flyttades inte till den regionala strategin. Båda dessa genomfördes via FN-organisationer och handlade om lokal samhällsförvaltning för sociala trygghetssystem samt ökad jämställdhet.

UNICEF:s tematiska program "Social inkludering och samhällsstyrning" i Kambodja syftade till att stödja den kambodjanska administrationen på lokal nivå för en höjd ambitionsnivå för socialt stöd till de mest utsatta invånarna. En central del av detta var lansering av en politik för socialbidrag i fem regioner, något som endast har funnits i en rudimentär form. För att stödja de lokala myndigheterna bistod projektet med stöd till analys av invånarnas behov och beteende, stöd till bättre möjligheter för invånarna att påverka lokala beslut samt kapacitetsutveckling av lokala myndigheter. Behovet av det stöd som projektet syftade till blev akut under 2020 och 2021 i och med den finansiella kris för många människor som redan lever i fattigdom på grund av den globala pandemin¹⁷.

UNDP:s Jämställdhetsprogram i Kambodja 2017-2020 syftade till att stödja Kambodja i att reellt institutionalisera jämställdhetspolitiken i statsförvaltningen, stärka samordningen i jämställdhetsarbetet, bidra till förändrade attityder till förmån för ökad jämställdhet bland medborgare och unga kambodjaner, och främja ett ökat antal kvinnor i beslutsfattande positioner och ett förstärkt feministiskt ledarskap. Utöver stöd till genomförande av aktiviteter bidrog UNDP till att kvinnoministeriet stärkte sin förmåga att planera för, genomföra och följa upp jämställdhetsinsatser. Processen att ta fram underlag för en ny nationell jämställdhetsplan har uppnåtts men planen har inte antagits av regeringen vilket gör att målet inte uppnåtts. Detta visar på svårigheten att arbeta på policynivå med frågor som handlar om ökad acceptans, respekt och kunskap för jämställdhet. Vissa av programmets mål var också formulerade utan beaktan av vad kvinnoministeriet kan och inte kan påverka – ex att *”öka antalet kvinnor och kapacitet hos kvinnor i beslutsfattande positioner och stärka ett feministiskt ledarskap”*. Detta målområde låg utanför ministeriets mandat och således blev omöjligt att uppnå. Här finns en lärdom för Sida att inför denna typ av förändrings- och påverkansarbete arbeta utifrån de givna förutsättningarna och involvera aktörer med kompletterande mandat och ägarskap för programmets mål. I beredningen av insatsen identifierades denna risk men till trots bidrog delvis risken¹⁸ till att insatsens mål inte uppfylldes. Det är viktigt att säkerställa nationellt ägarskap samt att bygga in komponenter av institutionellt kapacitetsbyggande i program av detta slag.¹⁹ Slutrapport för UNDP:s jämställdhetsprogram har inkommit och den slutliga finansiella rapporten förväntas senast i juni 2022. Rapporter för UNICEF:s sociala program har inte inkommit, förväntas i februari 2022. Återbetalning av oförbrukade medel för insatserna förväntas inkomma snarast. Revision av insatserna hanteras inom FN-systemet.

För bedömning av relevans i övrigt hänvisas till rapporten för Strategi för Sveriges regionala utvecklingssamarbete i Asien och Oceanien 2016-2021. Portföljen har i huvudsak flyttats till den regionala strategin.

¹⁷ UNDP rapporterar att FN systemet under 2021 bidrog till att 682 000 hushåll inkluderades i social assistans, [About us | UNDP in Cambodia](#)

¹⁸ "En huvudsaklig risk är att linjeministerier inte har kapacitet och resurser samt inte känner engagemang och ägarskap för jämställdhetsfrågor...." Beredningspromemoria

¹⁹ Insatsnummer 5110092, Final Project report, Project to support the leading the way for gender equality programme (PSLWGE) (March 2017 – March 2021),

3.2.2 Mål 1.2: Ökat lokalt självbestämmande

Utvecklingstrend

Förutsättningarna att uppnå målet för ökat lokalt självbestämmande genom demokratiskt valda politiska församlingar begränsades betydligt i och med upplösandet 2017 av oppositionspartiet CNRP och omfördelningen av lokalt valda ämbeten. Som rapporterades i strategirapporten för 2018 valde Sida att avsluta stödet till decentraliseringsreformen via inrikesministeriet som en konsekvens av detta.

Relevans

Sverige stödde under lång tid decentraliseringsreformen. Då det svenska stödet avslutats redovisas inte resultat under detta mål.

3.2.3 Mål 1.3: Ökad kunskap om de mänskliga rättigheterna, jämställdhet och rättsstatens principer bland medborgare och inom den offentliga sektorn

Utvecklingstrend

Respekten för civila och politiska rättigheter var fortsatt kringskurna under 2021. Övervakning och inskränkningar i yttrandefrihet liksom organisations- och församlingsfrihet har rättfärdigats av staten med hänvisning till den globala covid-19 pandemin. Rättsväsendets beroende av den styrande makten är ett allvarligt problem och hinder för den demokratiska utvecklingen. Flera nationella och internationella organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter har uttryckt stark oro för regeringens agerande.

Relevans

För bedömning av relevans i övrigt hänvisas till rapporten för Strategi för Sveriges regionala utvecklingssamarbete i Asien och Oceanien 2016-2021. Portföljen har i huvudsak flyttats till den regionala strategin.

3.2.4 Mål 1.4: Stärkt ansvarsutkrävande och stärkt respekt för rättsstatens principer inom ramen för Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia (ECCC)

Utvecklingstrend

Sida bedömer att ECCC har förutsättningar att genomföra sitt mandat i enlighet med internationell rättspraxis. I december 2021 avslog högsta kammaren inom ECCC överklagan från internationella åklagarna om att pröva ytterligare två fall. Detta har skapat viss diskussion och kritik och beslutet får som konsekvens att inga nya fall kommer prövas av tribunalen och avslutningsplanen bör kunna genomföras²⁰.

Relevans

Denna insats har flyttats till Sveriges regionala utvecklingssamarbete i Asien och Oceanien 2016–2021. För bedömning av relevans hänvisas till strategirapporten för den regionala strategin.

²⁰ Insatsnummer 51100096, Progress Report Q4 2021 Extraordinary Chambers in the Court of Cambodia (ECCC).

3.2.5 Mål 1.5: Ökat antal medborgare, särskilt unga, engagerar sig aktivt mot korruption

Utvecklingstrend

Kambodja är ett av de mest korrupta länderna i Asien och den utbredda korruptionen är ett centralt hinder för hållbar utveckling²¹. Korruptionen genomsyrar de kambodjanska institutionerna vilket undergräver demokrati, god samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Korruptionen manifesteras på flera olika sätt i samhället. Den storskaliga korruptionen, särskilt kopplad till patron-klientstrukturer i samhället, är omfattande. Detta avspeglas även i den årliga Corruption Perception Index (CPI) där Kambodja sedan flera år ligger i botten av ASEAN-länderna (år 2021²² rankat som nummer 157 av 180 länder i världen).

Relevans

För bedömning av relevans i övrigt hänvisas till rapporten för Strategi för Sveriges regionala utvecklingssamarbete i Asien och Oceanien 2016-2021. Portföljen har i huvudsak flyttats till den regionala strategin.

3.3 Stödområde 2: Förbättrade möjligheter för fattiga människor att bidra till och dra nytta av ekonomisk tillväxt, med fokus på god utbildning och ökad sysselsättning

3.3.1 Mål 2.1: Ökat antal flickor och pojkar i det formella skolsystemet har slutfört utbildningen med grundläggande kunskaper och färdigheter

Utvecklingstrend

Alla utbildningsinstitutioner i Kambodja, från förskola till och med högskolenivå inklusive yrkesutbildningar stängdes i mars 2020 på grund av pandemin och förblev stängda fram till december 2021 när en försiktig öppning påbörjades. Utbildningsministeriet, med stöd från olika biståndsorganisationer, fortsatte efter stängningen av fysisk utbildning att bygga upp system för distansutbildning för förskola, grundskola och gymnasium. Olika högskolor påbörjade liknande uppbyggnad dock utan samordning. Yrkesutbildning låg i stort sett nere. Ministeriets distanssystem var inledningsvis endast via digitala kanaler, framför allt sociala medier, men i juni 2021 öppnades särskilda tv- och radiokanaler för ändamålet. Studier pekar på att endast en mindre andel elever i grundskolor och gymnasier, runt 20 %, har kunnat utnyttja ministeriets distansutbildningssystem. Bedömningen är att endast en liten del, framför allt barn till bättre bemedlade föräldrar har överhuvudtaget studerat under denna tid²³. Det finns en stor risk att en betydande andel elever inte kommer att återvända när skolorna öppnar igen. Även de elever som återvänder förväntas ha stora kunskapsluckor²⁴. Detta kan leda till svårighet för Kambodja att öka antalet elever i det formella skolsystemet som har slutfört utbildningen med grundläggande kunskaper och färdigheter också i ljuset av att Sverige avslutat sitt finansiella stöd.

²¹ Transparency International Corruption Perception Index, 2021, publicerat January 2022, Cambodia scores 23/100 and is on number 157 of 180.

²² Corruption Perception Index 2021, Transparency International, 28 januari 2022, Global tables.

²³ COVID-19 Socio-Economic Impact Assessment. July 2021. UNICEF. Sida 63

²⁴ The Impact of the covid-19 Pandemic on education in Cambodia. January 2022. Chhhy, Sothy. British Journal of Education

För att hantera bristen på kvalitet i utbildningen som är en av de största utmaningarna för att uppnå strategimålet har biståndsgivare, civilsamhällesorganisationer och utbildningsministeriet samarbetat med planering av storskalig satsning på lärarutbildning samt fortbildning av lärare. I och med pandemin avstannade denna satsning tills vidare. Denna satsning som var en del av det svenska utbildningsstödet kommer således inte att kunna fullföljas i och med att utbildningsstödet avslutades i juni 2021.

Relevans

Portföljen bestod av tre insatser: direkt stöd till alla offentliga skolor på förskole-, grundskole- och gymnasienivå kanaliserad genom det offentliga finansieringssystemet; stöd till UNICEF:s arbete för förskola och grundskola med fokus på inkluderande utbildning; och en givargemensam fond för kapacitetsutveckling inom utbildningssystemet tillsammans med EU, USAID, Global Partnership for Education (GPE) och UNICEF. Sida har under strategiperioden varit ledande i givarsamordning och fört en aktiv dialog med ansvariga myndigheter, biståndspartners samt civilsamhället.

Portföljens alla insatser påverkades starkt av pandemin och stängningen av utbildningsinstitutioner. Alla insatserna fick i större eller mindre grad läggas om. Insatsen *School Improvement Fund* som gav direkt förvaltningsstöd till landets alla offentliga förskolor, grundskolor och gymnasier styrdes om till att inhandla och distribuera papper, pennor och liknande till elever på lokal nivå. Insatsen *UNICEF Quality and Inclusive Education* riktades om för att assistera utbildningsministeriet att anpassa utbildningssystemet temporärt till distansundervisning, dels genom tekniskt stöd till att skapa digitala lektioner samt att skapa material för hemundervisning. UNICEF har också genom svensk finansiering varit aktivt i att bygga ut sanitetsanläggningar i skolor och att distribuera tvål och annat inför återöppnandet av skolorna. Dessutom har stipendier till elever från marginaliserade grupper förmedlats via insatsen²⁵. En stor del av de planerade kapacitetsinsatserna, finansierade av den givargemensamma insatsen Capacity Development Partnership Fund, fick skjutas upp en del har dock kunnat genomföras på distans²⁶. Sverige bidrog mycket aktivt till arbetet att skapa ett gemensamt ramverk för respons till pandemin och ett säkert öppnande av skolor tillsammans med utbildningsministeriet och biståndsorganisationer.

Det svenska stödet till grundskoleutbildning har pågått i tre decennier och Sverige har varit en av få givare inom sektorn. Satsningar på utbildning har dels gjorts för att hantera en av Kambodjas allvarligaste utvecklingsutmaningar, den låga kompetensnivån som är ett arv inte minst av folkmordet under de röda khmererna, och dels för att främja landets demokratisering.²⁷ Det svenska stödet har bidragit till att etablera ett skolsystem och kan uppvisa mycket positiva resultat. Externa stöd till utbildningssektorn är fortsatt en förutsättning för social utveckling eftersom statsbudgeten inte möter alla de behov som finns. I den ekonomiska och sociala kris som Kambodja befinner sig i sedan början av 2020 kommer det svenska beslutet om utfasning att få negativa konsekvenser för utbildningssystemet och den unga generation som nu växer upp.

Nordic Consulting Group (NCG) genomför på uppdrag av Sida en global utvärdering av svenskt stöd till utbildning under 20 år där Kambodja utgör en fallstudie. Preliminära resultat av studien visar att Sidas stöd till utveckling av utbildning i Kambodja har varit mycket betydelsefullt och har NCG genomför på uppdrag av Sida en global utvärdering av svenskt stöd till utbildning under 20 år där Kambodja utgör en fallstudie. Preliminära resultat av studien visar att Sidas stöd till utveckling av utbildning i Kambodja har varit mycket betydelsefullt för hela utbildningssystemet, särskilt för utbildning för barn från fattiga och utsatta förhållanden samt har bidragit till stärkt

²⁵ Insatsnummer 13639, Cambodia COVID-19 Joint Education Needs Assessment, March 2021. UNICEF

²⁶ Insatsnummer 10524 Capacity Development Partnership Fund, Report on status. June 2021, UNICEF.

²⁷ Supporting State-building for democratisation? A Study of 20 years of Swedish democracy Aid to Cambodia, EBA, 03 2019, sid 19

jämställdhetsintegreringen inom hela utbildningssystemet genom att både flickor och pojkar har fått ökat tillgång till utbildning.

Den preliminära rapporten framhåller att Sidas stöd har varit särskilt viktigt för att barn med funktionsvariationer har fått tillgång till utbildning och att barn från etniska minoritetsgrupper har fått tillgång till undervisning på sina respektive modersmål²⁸.

Alla insatser under delmålet har avslutats och slutrapporter förväntas inkomma i februari 2022. Återbetalning av oförbrukade medel för alla tre insatser förväntas inkomma snarast. Revision av två av insatserna hanteras inom FN-systemet. Revision av insats till stöd för offentliga skolor har försenats sedan mars 2020 på grund av pandemin. Givet revisionsfirmans reseförbud, inreseregler till Kambodja, distansarbete på utbildningsministeriet och skolornas långa period av stängning har revisionen inte kunnat slutföras i tid. Sida, med stöd av upphandlad revisionsfirma, kommer att slutföra revisionen så snart som möjligt för att säkerställa att biståndsmedlen följs upp och att avtal efterlevs. Sida har informerat UD om förseningen och dess orsaker och planen är att slutföra revisionen inom andra kvartalet 2022.

3.3.2 Mål 2.2: Ökat antal unga människor har användbara kunskaper och färdigheter för arbetslivet

Utvecklingstrend

I och med att alla utbildningsinstitutioner har varit stängda för fysisk undervisning på plats under nästan hela år 2021 är risken stor att färre elever och unga människor har fått större kunskaper och färdigheter för arbetslivet. En stor andel unga anses inte besitta tillräckliga kunskaper och färdigheter för att kunna bli anställda eller starta egna företag. Möjliga orsaker till detta är att unga har otillräckliga kunskaper om arbetsmarknadens behov, samt att det finns brister i samverkan mellan näringsliv och utbildningsinstitutioner.

Relevans

Portföljen bestod av tre insatser: en givargemensam fond för kapacitetsutveckling inom utbildningssystemet tillsammans med EU, USAID, GPE och UNICEF; stöd till uppbyggnad av system för yrkesvägledning i samverkan med svenska arbetsförmedlingen och civilsamhällesorganisationen Finska Kyrkans Utlandshjälp (FCA); och en kvalificerad yrkesskola i samverkan mellan offentliga myndigheter och privata sektorn.

Insatsen *Yrkesvägledning och rådgivning på gymnasienivå – bryggan till anställning* är ett samarbete mellan svenska Arbetsförmedlingen och Finska Kyrkans Utlandshjälp tillsammans med det kambodjanska utbildningsministeriet och den kambodjanska arbetsförmedlingen för att bygga upp ett system för studie- och yrkesvägledning för gymnasieskolan. Delar av denna insats, som framför allt Finska Kyrkans Utlandshjälp ansvarade för fick läggas om pga. pandemin²⁹. Det avser utbildning och handledning av lärare för att kunna bli yrkesvalslärare. Delar av utbildningen har kunnat bedrivas på distans via digitala medier. Yrkesvägledarna övergick till handledning av elever genom hembesök. Arbetsförmedlingen ansvarade för att bygga upp ett system för informationsflöde mellan

²⁸ Evaluation of Sida's Support to Education: Lessons Learned from 20 years and five countries. Cambodia - Case Study Draft Report. 14 January 2021. Nordic Consulting Group

²⁹ Insatsnummer 12257, Career Guidance and Counselling in Secondary Schools – the Bridge to employment, Cambodia. Final report 2019-2021. December 2021. Arbetsförmedlingen och Finn Church Aid.

arbetsförmedling och skolor. Denna verksamhet har kunnat genomföras i stort som planerat. Den kvalificerade yrkesutbildningen kunde delvis övergå till digital distansundervisning³⁰. Utvärdering visar att insatsen har varit betydelsefull och bidragit till måluppfyllelse trots dessa begränsningar³¹.

Alla insatser under delmålet har avslutats och slutrapporter har inkommit för insatserna om yrkesvägledning och kvalificerad yrkesutbildning. Slutrapport för kapacitetsfonden förväntas inkomma i februari 2022. Återbetalning av oförbrukade medel för insatsen för yrkesvägledning har inkommit. Återbetalning av oförbrukade medel för de två andra förväntas inkomma snarast. Revision för Arbetsförmedlingens insats har inkommit med anmärkning, revision för FCA har inkommit utan anmärkning. Revision för den givargemensamma fonden kommer att göras inom FN-systemet.

3.3.3 Mål 2.3: Förbättrad dialog mellan arbetsmarknadens parter och bättre former för konfliktlösning på arbetsmarknaden

Utvecklingstrend

Arbetsmarknaden har påverkats av covid-19 pandemin. Sysselsättningen har minskat i flertalet sektorer. Hårdast drabbade är sektorerna för turism och textil samt små- och medelstora företag³². Konfliktfrågorna på arbetsmarknaden har ändrat karaktär. För de nyligen arbetslösa handlar det om att finna överlevnadsstrategier. För de som fortsatt har sysselsättning har krisen ofta inneburit försämrade villkor (exempelvis minskad lön). Flera fall av frihetsberövanden, häktningar och åtal av företrädare för fackföreningar och yrkesföreningar har förekommit. Rättsliga åtgärder samt hot och skrämsel mot fackliga företrädare som uttalar sig i politiska frågor begränsar yttrande- och föreningsfriheten.

Relevans

Portföljen bestod av en insats, stöd till det trepartssammansatta medlingsinstitutet Arbitration Council. Denna insats har flyttats till Sveriges regionala utvecklingssamarbete i Asien och Oceanien 2016–2021. För bedömning av relevans i övrigt hänvisas till rapporten för Strategi för Sveriges regionala utvecklingssamarbete i Asien och Oceanien 2016-2021.

3.4 Stödområde 3: Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer

3.4.1 Mål 3.1: Ökad motståndskraft mot klimatförändringar på lokal nivå samt förstärka nationella system, höja kapaciteten för Kambodjas klimatrespons, bidra till ett klimatrezilient, jämlikt, grönnare, uthålligt och kunskapsbaserat samhälle

Utvecklingstrend

³⁰ Insatsnummer 12035 Academy of Culinary Arts – Cambodia. Final Report 2018 – 2021. December 2021. Shift360.

³¹ Insatsnummer 12257 The final evaluation of the “Career Guidance and Counseling in Secondary Schools” – The bridge to Employment – project, 2 Oct 2021, VSN Research & Development Co. Ltd.

³² Cambodia Economic Update: Living with Covid-19. December 2021. World Bank, [Cambodia Country Economic Update, December 2021: Living with COVID-19 \(worldbank.org\)](https://www.worldbank.org/en/country/cambodia/updates/2021/12/15/cambodia-economic-update-living-with-covid-19)

En kombination av geografi, hydrologi och utvecklingsgrad gör Kambodja till ett av världens mest utsatta länder för klimatförändringar. Förändrad markanvändning står för Kambodjas största utsläpp av växthusgaser och en trend med en krympande andel skogsmark fortsätter, från 57 % av landets yta 2010 till 47 % 2018. Långsiktiga värden som ekosystemtjänster och biologisk mångfald prioriteras inte tillräckligt vid beslut om satsningar inom industri och infrastruktur. Det gäller även investeringar i grannländer, särskilt de som görs längs med Mekongfloden.³³ Nyligen byggda dammar för vattenkraft och konstbevattnings i Laos och Kina har negativa konsekvenser för de mest utsatta grupperna i Kambodja som drabbas hårt av minskad produktion inom jordbruk och fiske³⁴. Kambodja har under 2021 (se nedan) med svenskt stöd tagit fram en långsiktigt plan som skapar förutsättningar för en positiv inverkan på klimatet. I jämförelse med 2020 har Kambodja dubblat den i offentliga klimat investeringen 2021 så den motsvarar 2,2 % av BNP³⁵. Tekniska och finansiella förutsättningar bör finnas för ökad motståndskraft finns om den politiska viljan finns.

Relevans

Portföljen bestod av en insats finansierad via UNDP, Cambodia Climate Change Alliance (CCCA) III. Insatsen har bidragit till att utveckla en nationell institution³⁶ i Kambodja som kan ta del av finansiering direkt från Gröna Klimatfonden (GCF). Den har även bidragit till att stärka kapaciteten hos lokala myndigheter för att planera, prioritera och genomföra klimatanpassningsåtgärder. Strukturer har skapats för att samordna och stärka kompetensen om klimatarbete inom ministerier för miljö, transport och infrastruktur, landsbygdsutveckling, energi och gruvarbete, samt utbildning. CCCA har också gett stöd till NCSD (National Council for Sustainable Development) som leder arbetet med att utveckla Kambodjas långsiktiga strategi för kolneutralitet (LTS for Carbon Neutrality) som har slutförts och överlämnats till UNFCCC. Kambodja är det enda av ASEAN-länderna som rapporterat in detta samt det andra LDC-landet efter Nepal. Under 2021 fokuserade CCCA-programmet på att adressera konsekvenser av pandemin samt att öka den klimatsäkra tillgången till rent vatten genom utbyggnaden av tre småskaliga vattendistributionssystem³⁷. Under 2021 rapporterade UNDP att 26 kvm land hade rensats och återlämnats till lokala samhällen bestående av över 32 000 personer varav 51 % var kvinnor.

Insatsen under delmålet har avslutats och narrativ slutrapport har inkommit. Finansiell rapport förväntas senast den 30 juni 2022. Eventuell återbetalning av oförbrukade medel förväntas inkomma under 2022.

3.4.2 Mål 3.2: Ökad samverkan mellan medborgare och lokala förvaltningar för ett hållbart nyttjande av naturresurser

Utvecklingstrend

Illegal avverkning och annat ohållbart utnyttjande av naturresurser utgör ett hinder för utvecklingen i Kambodja och leder till spänningar mellan lokalförvaltning och medborgare³⁸. Starka ekonomiska intressen motverkar förändring, men den kambodjanska staten har visat en viss vilja till att rensa upp och återlämna skogsmark, samt ansvar för mark till lokalsamhällen. Detta är landområden som med

³³ The Impacts of Hydropower Dams in the Mekong River Basin. January 2021. University of Nevada

³⁴ Social impact monitoring and vulnerability assessment (SIMVA) 2018. October 2021. Mekong River Commission

³⁵ UNDP Cambodia 2021 year in review, [About us | UNDP in Cambodia](#)

³⁶ En nationell institution som blivit ackrediterad till den Gröna Klimat Fonden – "National Committee for Sub-national democratic development" är den ackrediterade institutionen.

³⁷ Insatsnummer 13364, UNDP, Cambodia Climate Change Alliance III, CCCA3 Annual Report 2020

³⁸ Forest crimes in Cambodia. March 2021. Global initiative against transnational organized crime

långa hyresavtal gör det möjligt för den som hyr marken att röja och utveckla ex industriellt jordbruk³⁹. Till viss del har denna typ av mark överförs till lokalsamhällen och lokala förvaltningsstrukturer har därigenom fått mer makt. Ett ökat tryck på naturtillgångar och framförallt en ohållbar utvinning av skogstillgångar förväntas när migrantarbetare tvingas återvända till sin hembygd till följd av minskade arbetsmöjligheter orsakade av pandemin⁴⁰. På lokal nivå, och speciellt i större städer, är avfallshantering en viktig fråga. Återvinningsgraden är låg och i princip allt avfall hamnar på soptippar. Pilotprojekt för ökad sortering, återanvändning och återvinning testas, men en utmaning är att ta fram hållbara finansieringsmodeller. Inom både tjänstesektorn och tillverkningsindustrin (speciellt tekoindustrin) finns intresse för att minska verksamheternas miljöpåverkan, framförallt som en anpassning till allt högre konsument- och exportkrav snarare än en strävan att uppfylla lokala miljöregler och driva en långsiktig hållbar omställning.

Relevans

Portföljen bestod av två insatser: stöd till UNDP:s Building an Enabling Environment for Sustainable Development (BESD) samt stöd till Forum Civs Green Ownership (GO).

BESD syftade bl.a. till att bygga kapacitet och förutsättningar för långsiktigt hållbar förvaltning av naturresurser som förankras hos och drivs av lokalbefolkningen. Programmet hade också ett fokus på att återskapa naturliga biotoper för ökad biologisk mångfald och hållbara ekosystemtjänster. För att möta konsekvenser av pandemin, beslutade Sida att utöka stödet till programmet för att möjliggöra aktiviteter inriktade på återplantering av skog i naturreservat under s.k. *community management*. Covid-19 responsen skapade tillfälliga anställningar inom skogsplantering och naturvård till fler än 2,100 personer och bidrog därmed till ökade inkomster för utsatta grupper. Återplanteringen av lokala trädslag har hittills skett på 130 hektar och bidrar till ökad biologisk mångfald och möjligheter till hållbara virkesuttag för lokala förvaltningsorganisationer.⁴¹

Forum Civs slutrapportering lyfter att projektet bidragit till hållbar förvaltning och bevarande av mer än 360 000 hektar skog och minskade växthusgaser genom att skapa koldioxidlager som beräknas uppgå till omkring 42 miljoner ton CO₂-ekvivalenter. Forum Civ bedömer att nästan en tredjedel av 271 samhällsbaserade organisationer (Community-Based Organisations, CBO) inom projektet tillämpade hållbara förvaltningsmetoder med tydligt fokus på jämställdhet och konfliktkänslighet, vilket är 8 % fler än det förväntade målet. En utmaning med projektet var att deltagande CBOs överlag hade svag organisatorisk kapacitet och begränsad förmåga att rapportera och följa upp aktiviteter. Under projektets genomförande avslutade Forum Civ samarbetet med några CBOs och prioriterade att stärka resterande partners interna organisationskapacitet.⁴²

Alla insatser under delmålet har avslutats och narrativa slutrapporter har inkommit. Revision samt finansiell rapport för Forum Civs insats har inkommit. Finansiella rapporter för UNDP:s insats förväntas senast den 30 juni 2022. Eventuell återbetalning av oförbrukade medel förväntas inkomma under 2022.

³⁹ Economic Land Concessions (ELC)

⁴⁰ [COVID-19 lockdown and natural resources: a global assessment on the challenges, opportunities, and the way forward \(springeropen.com\)](https://www.springeropen.com) Kambodja sid. 5.

⁴¹ Insatsnummer 12252, UNDP Environmental Program 2019-2020 (BESD), BESD terminal project report, sid 14 ff

⁴² Insatsnummer 10321, Forum Civ, Green Ownership (GO) Final report, sid 16 ff

4. Slutsatser från utfasningen

I enlighet med regeringens beslut UD2020/08605/ASO om avvecklingen av det långsiktiga bilaterala utvecklingssamarbetet med Kambodja har alla insatser inom områdena utbildning samt klimat och miljö avslutats. Övriga delar av portföljen har överförts till Sveriges regionala utvecklingssamarbete i Asien och Oceanien 2016–2021 och den nya regionala strategin för Asien och Oceanien 2022–2026 som beslutades av regeringen i december 2021.

I enlighet med regeringens beslut UD2020/08605/ASO om avvecklingen av det långsiktiga bilaterala utvecklingssamarbetet med Kambodja har alla insatser inom områdena utbildning samt klimat och miljö avslutats. Övriga delar av portföljen har överförts till Sveriges regionala utvecklingssamarbete i Asien och Oceanien 2016–2021 och den nya regionala strategin för Asien och Oceanien 2022–2026 som beslutades av regeringen i december 2021.

- Utfasningen genomförs i enlighet med regeringsbeslut efter att flera avtal omförhandlats och avbrutits i förtid.
- Den korta tidsperioden för utfasningen har skapat vissa svårigheter att säkerställa resultat. Sida hade föredragit en längre utfasningsperiod där vi inte tvingats avbryta avtal i förtid utifrån ett verksamhetsperspektiv. Sverige har under många år (decennier v g utbildning) haft en betydande roll i finansiering samt i den normativa dialogen inom främst utbildning men också inom miljö/klimat och arbetsmarknadsfrågor.
- Beslutet att stänga ambassaden samtidigt som den fortsatta svenska närvaron i Kambodja inte var definierad skapade en lång period av osäkerhet för personalen och gentemot partners och givare. Det påverkade också Sveriges roll i givarsamordning och i dialogen med samarbetsparter. För verksamheten hade det varit en fördel om Sveriges fortsatta närvaro hade definierats i sina huvuddrag redan i samband med beslutet om ambassadstängningen.
- Pandemin påverkade möten och kommunikation med partners samt direkt uppföljning av insatser – fältbesök för ambassaden samt för revisorer osv.
- Initialt förutsågs ökade korruptionsrisker i samband med en kort utfasningsperiod. Denna risk ser ut att ha varit hanterbar. Samarbetsparter har inkommit med rapportering enligt avtal. Enbart några av de revisioner som slutförts har innehållit anmärkningar. Återbetalningar är gjorda inom 4 av totalt 11 avtal som omfattades av utfasningen. Ytterligare två återbetalningar väntas.
- En revision har försenats sedan mars 2020 på grund av pandemin, vilket beskrivits ovan. Sida har förlängt avtalet med revisionsfirman som slutföra revisionen så snart som möjligt för att säkerställa att biståndsmedlen följs upp och att avtal efterlevs. Sida har informerat UD om förseningen och dess orsaker och planen är att slutföra revisionen inom andra kvartalet 2022.⁴³
- Utfasningen har genomförts enligt regeringsbeslutet och samtidigt som vi haft ett högt beredningsbeting av nya insatser inom den regionala strategin samt i en period av stora organisationsförändringar i samband med att sektionskansliet öppnades. Sveriges fortsatta närvaro i Kambodja är uppskattad bland samarbetsparter och andra givare.

⁴³ Insatsnummer 51100104, School Improvement Fund (SIF)